

Obsah

Úvodem	13
ČÁST PRVNÍ: TEORIE SROVNÁVACÍHO ÚSTAVNÍHO PRÁVA	17
KAPITOLA I: Věda srovnávacího ústavního práva	19
1. Pojem vědy srovnávacího ústavního práva	19
2. Teorie práva a srovnávací ústavní právo	22
3. Úrovně – generace výzkumu srovnávacího ústavního práva se zvláštním zřetelem na srovnávací ústavní právo . . .	23
4. Ústavněprávní komparatistika a právní systémy	28
5. Vzájemné propojování ústavního práva a mezinárodního práva	30
6. Používání ústavněprávní komparatistiky v ústavněprávní praxi	31
KAPITOLA II: Metody výzkumu srovnávacího ústavního práva	33
1. Právně logické a právně formalistické metody	33
2. Politologické a sociologické metody	34
3. Funkcionální analýza	35
4. Metoda konkrétnosti ústavněprávního srovnávání	35
KAPITOLA III: Ústavnost a demokracie	37
1. Vztah občanů a státu	37
2. Reprezentativní a zastupitelská demokracie	39
3. Občanská společnost	40
4. Proceduralistické pojetí demokracie	41

5.	Kontrola státní moci a její problémy v současnosti	43
6.	Autorita, efektivnost a samospráva	45
7.	Pluralitní demokracie	45
8.	Modely vývoje demokracie	49
9.	Test relevance demokracie	50
10.	Demokracie a struktura společnosti	51
11.	Rozvoj demokracie	52
12.	Reformy demokracie	53
KAPITOLA IV: Pojem demokratické ústavnosti ve srovnávacím pojetí		58
1.	Obecné otázky	58
2.	Vznikající evropská demokratická ústavnost	62
3.	Teorie vládnutí (governance) a její pojetí ústavnosti a demokracie	70
4.	Nadstátní – globální konstitucionalismus	82
KAPITOLA V: Ústavnost a právní stát		84
KAPITOLA VI: Ústava – srovnávací pohled		92
1.	Juristický typ pojetí ústavy	93
2.	Sociologický typ pojetí ústavy	95
3.	Smíšený typ pojetí ústavy	96
KAPITOLA VII: Srovnávání ústavních systémů		107
1.	Klasifikace ústavních systémů	108
2.	Ústavní systém vlády shromáždění	110
3.	Ústavní systém parlamentní	112
4.	Ústavní systém České republiky	114
5.	Ústavní systém direktoriální	116
6.	Ústavní systém prezidentský	117
7.	Ústavní systém neoprezidentský	121
8.	Ústavní systémy a politické systémy v současnosti	125

ČÁST DRUHÁ: SROVNÁVÁNÍ ÚSTAVNÍCH INSTITUCÍ 129

KAPITOLA I: Nejvyšší státní orgány a jejich vzájemné vztahy v rozvinutých pluralitních demokraciích 131

1.	Nejvyšší zastupitelský sbor – parlament	131
1.1.	. . . . .	132
1.2.	. . . . .	136
1.3.	. . . . .	138
1.4.	. . . . .	139
1.5.	. . . . .	141
1.6.	. . . . .	142
1.7.	. . . . .	144
1.8.	Parlament České republiky	145
2.	Hlava státu	147
2.1.	. . . . .	147
2.2.	. . . . .	152
2.3.	. . . . .	153
2.4.	. . . . .	155
2.5.	. . . . .	157
2.6.	. . . . .	158
2.7.	. . . . .	159
2.8.	. . . . .	160
3.	Vláda	162
3.1.	. . . . .	162
3.2.	. . . . .	163
3.3.	. . . . .	168
3.4.	. . . . .	170
3.5.	. . . . .	173
3.6.	. . . . .	175
3.7.	. . . . .	176
3.8.	. . . . .	178

KAPITOLA II: Lidská a občanská práva. 182

1.	Pojem lidských a občanských práv	182
2.	Obyvatelstvo, občané a stát ve vývoji nauky o lidských a občanských právech	186

3.	Soudobé koncepce lidských a občanských práv	194
4.	Svoboda a rovnost jako základní právně-filozofické kategorie lidských a občanských práv	197
5.	Obecné otázky úpravy lidských a občanských práv v ústavách předních demokratických států	202
6.	Politická a osobní práva v předních demokratických státech	207
6.1.	Koncepce politických a osobních práv	207
6.2.	Svoboda slova, projevu a tisku	215
6.3.	Právo spolčovací a politické strany	216
6.4.	Volební právo a politické strany	217
7.	Sociální, hospodářská a kulturní práva v předních demokratických státech	218
8.	Ústavní úprava základních práv a svobod v České republice (srovnání)	225
8.1.	Základní lidská práva v Listině	226
8.2.	Koncepce politických svobod v Listině	227
8.3.	Hospodářská, sociální a kulturní práva v Listině	229
8.4.	Právo na spravedlivý proces	230
9.	Perspektivy vývoje lidských a občanských práv	231
10.	Teorie generací lidských práv	236
11.	Základní lidská a občanská práva ve sjednocující se Evropě	238
11.1.	Obecné otázky	238
11.2.	Evropská ústavní úprava základních lidských a občanských práv	243
11.3.	Třídění lidských a občanských práv zavedené Listinou Evropské unie	245
11.3.1.	. . . . .	246
11.3.2.	. . . . .	248
11.3.3.	. . . . .	253
11.3.4.	. . . . .	256
11.3.5.	. . . . .	257

KAPITOLA III: Postavení politických stran v ústavních systémech 259

1.	Politické strany a státní moc	259
2.	Politické strany jako ústavněprávní instituce	263

2.1.	267
2.2.	270
2.3.	272
2.4.	275
2.5.	278
2.6.	279
2.7.	280
2.8.	281
KAPITOLA IV: Volby a ústavní systémy	283
KAPITOLA V: Federace v komparačním pojetí ústavních systémů	296
1. Pojem federace a spolku	296
2. Federativní uspořádání v USA	300
2.1. Obecné otázky federace USA	300
2.2. Vztah pravomocí federace a států v USA	303
2.3. Kooperující federalismus v USA	306
2.4. Vliv federálních finančních přidělů – Grants in aid – na funkci federace v USA	309
2.5. Přímé vztahy federálních a místních orgánů v USA	311
3. Federativní uspořádání ve Spolkové republice Německo	314
3.1. Vznik federativního uspořádání v SRN	314
3.2. Charakter a vývoj německého federalismu	315
3.3. Současný stav federativního uspořádání v SRN	317
3.4. Politické strany a upevnění spolku	319
4. Federativní uspořádání ve Švýcarsku	320
5. Federativní uspořádání v Rakousku	322
6. Britské společenství národů	326
7. Spojené království Velké Británie a Severního Irska	330
KAPITOLA VI: Místní správa a samospráva	333
1. Kontinentální systém veřejné moci v místech	334
1.1.	334
1.2.	336
1.3.	337
1.4.	338
1.5.	338

1.6.	339
2. Anglo-americký systém veřejné moci v místech	340
2.1.	340
2.2.	341

KAPITOLA VII: Soudnictví a soudní kontrola

ústavnosti	343
1. Pojem soudní kontroly ústavnosti.	343
2. Model všeobecného difuzního ústavního soudnictví.	350
2.1. Pojem Judicial Review a sféry jeho působnosti	350
2.2. Rovnováha složek státní moci ve vztahu k organizaci a činnosti Nejvyššího soudu USA.	356
2.3. Základní pravidla realizace Judicial Review	357
2.3.1.	358
2.3.2.	360
2.3.3.	360
2.3.4.	361
2.3.5.	361
2.4. Některé aspekty soudních rozhodnutí v ústavních otázkách.	361
2.5. Soudní výklad zákonů	363
3. Neúplné všeobecné ústavní soudnictví	365
4. Všeobecné koncentrované ústavní soudnictví	367
4.1. Rozsah federálního ústavního soudnictví.	369
4.2. Kompetence Federálního tribunálu a jejich realizace	369
4.3. Rozhodnutí Federálního tribunálu ve věcech ústavněprávních	372
5. Koncentrované a specializované ústavní soudnictví	372
5.1. Obecné otázky a charakteristika	372
5.2. Právní úprava	375
5.3. Vytváření a organizace ústavních soudů – problematika nezávislosti ústavních soudů a jejich členů	376
5.3.1.	377
5.3.2.	378
5.3.3.	378
5.3.4.	379
5.4. Kompetence ústavních soudů a jejich realizace	380

5.4.1.	Kontrola ústavnosti obecně závazných normativních právních aktů.	382
5.4.1.1	Preventivní kontrola ústavnosti.	382
5.4.1.2	Následná (represivní) kontrola ústavnosti norem	383
5.4.1.2.1	Následná abstraktní kontrola ústavnosti norem	384
5.4.1.2.2	Následná konkrétní kontrola ústavnosti norem	386
5.4.2.	Ústavní stížnosti.	392
5.4.3.	Kompetenční spory mezi nejvyššími státními orgány	398
5.4.4.	Spory vyplývající z federativního uspořádání.	398
5.4.5.	Rozhodování o protiústavnosti politických stran a o pozbytí základních práv.	399
5.5.	Ústavní soudnictví v České republice	400

ČÁST TŘETÍ: SROVNÁVACÍ ÚSTAVNÍ PRÁVO A VYBRANÉ OTÁZKY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA. 403

KAPITOLA I: Poměr mezinárodního práva a práva vnitrostátního 405

1.	Přístupy k řešení otázky vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva	409
1.1	Monisté	409
1.2	Dualisté	411
1.3	Koordinační teorie	412
2.	Praxe států	415
2.1	Anglosaský právní systém	415
2.2	Kontinentální právní systém.	419
2.3	Praxe v České republice.	420
	Oprávnění sjednávat a ratifikovat mezinárodní smlouvy	422
	Mezinárodní smlouvy vyžadující před ratifikací souhlasu Parlamentu.	423

Postavení mezinárodních smluv ve vnitrostátním právním řádu	425
Přenesení pravomocí na mezinárodní organizaci nebo instituci	429
Publikace mezinárodních smluv ve Sbírce mezinárodních smluv	430
Preventivní kontrola mezinárodních smluv Ústavním soudem	431
Aplikace mezinárodních smluv českými soudy	432
Povinnost respektovat obecné mezinárodní právo	433
Interpretace mezinárodního práva	435
Právo Evropské unie a vnitrostátní (národní) právo členských zemí	438
KAPITOLA II: Evropská unie	444
1. Historické pozadí a cíle	444
2. Rozšíření a rozvoj	448
3. Struktura Evropské unie	460
4. Evropská rada	462
5. Rada	463
6. Evropská komise	464
7. Evropský parlament	467
8. Soudní dvůr Evropské unie	470
9. Evropský účetní dvůr	474
10. Právní akty Společenství a jejich přijímání	476
Dohodovací postup	479
11. Dělbá pravomocí mezi Unií a členskými státy	481
Základní literatura	482
Rejstřík	502
O autorech	517